

ው/ሕ/መ ብታሕሳስ 2009 ዘሕለፎ እገዳ ኤርትራ ነቲ ኣብ ሶማሌ ዝነበራ ግደን ተራን ዝቀረበ ክሲ ክኸውን ከሎ፡ ታሕሳስ 2011 ነቲ ኣብ መንጎ ኤርትራን ጂቡቲን ዝተፈጥረ ደባዊ ኮናት ግን ከኣ ኤርትራ ኣሉታ ዝሃበትሉ፡ ጸኒሓ ክልተ ጊዜ ዝተዛረበትሉ ብሽምግልና ምትእትታው መንግስቲ ቀጠር ዝተኣመነትሉ ጉዳይ ደባዊ ኮናት፡ ምሩጻት ኮናት ዜጋታት ጅቡቲ ንዓይም ክምለሱ ዝተገብረ ስምምዕ ዝነበረ ።

ይኹንምበር መላኺ ስርዓት ህግዲፍ ቅድም ኣቢሉ ኣብ መጀመሪያ 90ታት ስልጣኑ ከም ዝጨበጠ ምስ ኣረጋገጸ ዓይኑ ከኣይሓሰየ ኣንጻር ኩሉ ውዕላት ሕቡራት መንግስታት ዓለም ክኸይድ ጊዜ ኣይወሰደሉን። መላኺ ስርዓት ህግዲፍ ኣንጻር ውዕላትን ውሳኔን ሕቡራት መንግስታት ጥራሕ ዘይኮነ ኣንጻር ኩሉ መብጽዓታት ህዝቢ ኤርትራን ባይቶን፡ ቀረባ መሳርሕቱን፡ ላዕለዎት ሓላፍቲ ሰበ ስልጣን ኤርትራ'ዩ ዝነበረ።

መላኺ ስርዓት ህግዲፍ ንሕጋውን ትካላውን ኣሰራርሓ፡ሕጋዊ ባህላዊ ልምድታትናን፡ መብጽዓታት ህዝቢ ኤርትራ ክሓዱ ከይኣኸሎ፡ ተገምጢሉ ንቀረባ መሳርሕቱ ብፍላይ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ብሓፈሻ ከም ቀዳማይ ጸላእቱ ብምስራዕ ዓመጽ ግፍዒ፡ ራዕዲ፡ ሽብር ከካይድ ጀምሩ። ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ብሰዓብቱ ዝረኸቦ ዘይፍትሓዊ ዕውር ደገፍ ንዕድላት መጻኢት ኤርትራ ንመሰል ርእሰ ውሳኔ ህዝብን ኣብ ሓደጋ ዘውድቕ መንገዲ ዕንወትን ብርሰትን ዝተተሓሓዙ ዓብይ ፖለቲካዊ፡ማሕበራዊ፡ ቁጠባዊ፡ እገዳ'ዩ። ሎሚ ንርእዮ ዘለና ከኣ ውጽኢት መወዳደሪ ዘይብሉ ዕንደራን ዳንኬራታቱን እዩ። ብምቅጻል እገዳታት ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ማዕረ ክንደይ ንሃገርናን ህዝብና ከም ዝሃሰየ ብሕጽር ዝበለ እስከ ንመልከት...

ዘበታዊ እገዳ ህግዲፍ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ

ሀ/ ፖለቲካዊ

ኣብ ዝተፈላልዩ እዋን ብመራኸቢ ብዙሓት ዝተዘርግሑ መርኣያ ዘይብሉ ተግባራት፡መቐጽሪ ዘይብሉ ተርኽቦታት፡ ተሰሚዑ ዘይፈልጥ ኣገባብ ስቓይን ግፍዕታት መራሕቲ ህግዲፍ ንህዝብና ን27 ዓመት ንድሕሪ መሊስዎዩ። ህዝብና ርእሰ ተኣማንነት ኣጥፊኡ ተጸባይ ውሳኔ ህግዲፍ ኮይኑ ክኸይድ ካብ ዝጅምር ቀሊል ዓመታት ኣይሓለፈን። ሎሚ ሰዓብቲ ህግዲፍ እገዳ ው/ሕ/መ ተሳዒሉ ስዒርና ኢሎም እንተጨደሩ፡ ነቲ ኣብ ገዛእ ርእሶም ኣብ ሂወቶምን ሂወት ህዝቦምን ሃገርምን ዘሎ ከቢድ፡ ሙሉእ ሃገር ዘልመሰ ውሳኔ እገዳ ህግዲፍ ብዘይምስትውዓል'ዩ።

መራሕ ጃንዳ ህግዲፍ ኣብ ዝሓለፈ ዓመታት ኣብ ልዕሊ ህዝቡን ሃገሩን ዝኣወጀ ዝተፈላልዩ እገዳታት ከቢድን መርዛምን'ዩ። ብቀዳምነት ዝስራዕን ክፍለጥ ዘለዎ ጉዳይ ቅዋም ንምዝልከት ኣብ ትግባረ ከይውዕል ዝተወሰደ ስጉምቲ ኣውራን ቀንድ ጉዳይ ስቲር እገዳ'ዩ። ነቲ ዝርካቡ ኣብ መበል 12፡13 ስሩዕ ዋዕላ ጊዜያዊ መንግስቲ ኤርትራ ዝነበረ ባይቶን ካቢኔን ምፍራስ እገዳ ዶ ኣይኮነን። ቤት ፍርዲ ምፍራስ ብጊዜያዊ ወታሃደራዊ ቤት ፍርዲ ምትካእ

እገዳ አገጻር ፍትሐ ዶ ኣይኮነን፤ ነጻን ሕብረ ብሄራዊ ፖለቲካዊ ንጥፊታት ብዙሕነት ኣብ ኤርትራ ምክልካል እገዳ ዶ ኣይኮነን። እቲ ስርዓት ዘይደልዮም ሰባት ካብ ሃገር ከይወጹን፤ ካብ ስደት ንሃገር ከይኣትዉ እገዳ መገሻታት ዜጋታት ኤርትራ ዘንበረን ብፍላይ፤ ንህዝቢ ኤርትራ ኣብ ውሽጢ መሬት ኤርትራ ብዘይፍቃድ (መንቐሳቐሲ ፍቃድ) ዘይበሉ ክገይሽ ዝተኣገደ ህዝቢ'ዩ። ብዘይፍቃድ ክንቀሳቐሽ ዝተረኸበ ከኣ ዝወርዶ መቐጻዕትን ሽግርን መከራን ብዘይፍርዲ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ዓዲ ኣበይቶን ኣብ'ተን ዝተፈላለዩ ብይጽንሓለይ ዝፍለግ ቤት ማእሰርታት ዝበለዩን ዝሞቱን ዝተሳቀዩ መውቁጻሪ ዘይበሉም ህዝቢ እገዳ ህግዲፍ'ዩ።

ሕቶ ላዕለዎት ሰበሰልጣን መንግስቲ ኤርትራ ፖለቲካዊ ሕቶ'ዩ ነይሩ፤ ባይቶ ኤርትራ መደባዊ ኣኼባታቲ ከካይድን ንህሉ ኩነታት ንምምዛን ከኣ ገምጋማት ምክያድን ሃገርን ህዝብን ኣብ ንቡር ሂወት ክምለስ ዝቀረበ ጠለብ ተነጺጉ ጥራሕ ዘይኮነስ G15 ዘጋጠሞም ሓደጋታት ብቀለሉ ዝረኣ እገዳ ዶ ኣይኮነን። ምስዚ ብዝተኣሰረ ጉዳይ መራኽቢ ብዙሓትን ነጻነት ፕረስ ንዝምልከት ምስኡ ተጠቃሊሉ ተኣጊዶ'ዩ። ጋዜጣታት ተኸልኪለን ጋዜጠኛታት ኣሰር ኣባላት G15 ስዒቦም እንሆ 17 ዓመት ኣቁጻርዎ።

ለ/ ቁጠባውን እገዳ

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ፤ ሃገር ንምድኻም ኣብ ንግዲ፤ ሸቕሊ፤ ቁጠባዊ ዕብዮት መወዳደርቲ ዘይበሉ፤ ሓድኣዊ ዘይተጸንዐ ባዕሉ ዝውንኖ ከም 09 ዝኣመሰሉ ትካላት፤ ነቲ ነጻ ዕዳጋ ከም ዘይሰርሕ ብምግባር ብሰላሕታ ንህዝብና ግዳይ ድኽነት ኣውራዳ ኣብ ልማኖ ህግዲፍ ከም ዝመጸደቅ ገይርዎ'ዩ። ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ብዘይ ሸርክነት ኣብ ህንጻ፤ ትራንስፖርት፤ንግዲ፤ ባንክን ወጻኢ ሸርፍን ካብ ዝዓበይ ክሳብ ዝነኣሰ ኣብ ትሕቲ ቁጽጽሩ ብምእታው፤ ሃብቲ ሃገር፤ ጸጋጋታት ሃገር ብቀጥታ ህዝቢ ዘይረብሓሉን ዘይካፈሎን ብምግባር ቁጠባ ሃገር ስጉምቲ ንክይከይድ ሓሊኽ ሒዘዎ። በዚ መሰረት ከኣ ህዝብና ብፍልጠቱን ጸዕሩን ስርሑን ዘይኮነ ብግፍዕታትን ድኽነትን ጥማትን ራዕድን ህግዲፍ ማዕረ ከም ዝኸውን ገይርዎ።

ሐ/ ማሕበራዊ እገዳ

ሃገራዊ ማዕከን ሬድዮታትን ፈነወ ተለቪዥኖን፤ ደረፍቲ፤ተዋሳኔቲ፤ ብቀጥታ ትእዛዝ ህግዲፍ፤ ብድሌት ህግዲፍ፤ብሓሳብ ህግዲፍ ክካይድ ምጽንሑ ኣጻር ኩሉ ብዙሕነት ባህልን ንጥፊታትን እገዳ'ዩ። ኤርትራ ነቲ ዝነበራ ኣውራጃዊ ምምሕዳር ብፍምራስ፤ ንቁጠባዊ ዕብዮት ዘርብሕን ዘቃላጥፍን ብዝብል ፍልስፍና ህግዲፍ ኣብ ዘባዊ ምምሕዳራት ብንምቕያር ጥራሕ ዘይኮነ፤ ኩለን ሚኒስትራታት ኣብ ዘባታት ክህልወን ዝኸእል ግደን ተራን ብዘይ ባጀት፤ ትራንስፖርት፤ መሳርሒ፤ ኪኢላታትን መሃንድሳትን ዘይበሉ፤ እንተሃለዉ ከኣ ብሕጽረታት ስርሓቶም ብግቡእ ከካይዱን ነቲ ከባቢ ኣብ ፍትሒ፤ ባህሊ፤ ዝተፈላልዩ ህዝባዊ ኣገልግሎት ክህቡ ኣብ ዘየኸእሎም ደረጃ ከም ዝበጸሑ ብምግባር፤ ካብ ነፍስ ወከፍ ዘባታት ነቲ ኣፍራይን ሓይልን ዝውንን መንእሰይ ዘቕቑቕ ንሳዊ ብምጉራት ዘባዊ ምምሕዳራት ጥርሑ ከም ዝተርፍ

ገበር። መንእሰያት ብህግዲፍ ንዝተበየነሎም ኣዋጅ ሃገራዊ ኣገልግሎት ከኣ ሳዊ ድሕሪ ምውራዶም ንቤቶም ይኹን ንትምህርቶም ከም ዘይምለሱ ብምግባር ምምስራት ስድራ፡ ምንባይ ባህሊ ወለዶ፡ ኣመት ዘይብሉ ከይዱ ከይዱ ታሪኽ ምብትታን ስድራ ቤት ዘመስከረ እገዳ ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ኣብ ስድራ ኩሉ ኤርትራዊ ስለ ዘሎ ንተግባራት ኣጽናቲ እገዳ ህግዲፍ ንምፍላጥ ንካልኣት ስድራ ቤታት ምሕታትን ዘድልዮ ኣይኮነን። ኣብ ገዛ ነፍሲ ወከፍ ዘሎ ጸገም ኣብ መላእ ስድራ ቤታት ኤርትራ ኣሎ። ስርዓት ህግዲፍ ሓላፍነት ሲቪላዎ ዘባዊ ምምሕዳራት ኣሕዲጉ ነቶም ዝእምኖም ጄነራላት ሓላፍነት ብምሃብ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ወታሃደራዊ ጉጅለ ከም ትመሓደር ገበራ። ምስኡ ዝመጸ ብልሽውና ከኣ ንማሕበራዊ ፍትሕ፡ ንማሕበራዊ ዕብዮት፡ ዘሪጉ ኣዳኻሙ ከም ዘይሰርሕ ገበር። ሎሚ ምምሕዳራት እንዳ ባዶ፡ እንዳ03:09 እንዳህንጻ እንዳተባህለ ፈጸሙ ምስ ንቡር መንግስታዊ ምሕደራ ትካልዊ መጻውዒ ዘይብሉ ኮይኑ ተሪፉ ኣሎ።

ኣብ ልዕሊ ነጻ ሃይማኖታዊ እምነታትን ኣብ ልዕሊ ዝተፈላልዩ ሃይማኖታት ዝወሰደ ዘሎ ስጉምቲ ኣብ ኤርትራ ካብ ዝረከ ዘሎ ፍሉይ ተርእዮ እገዳ ነጻ እምነቶምዩ። ገዳማት ንብረተን ኣባይተን ተሃጊረን ንመንፈሳዊ ስርሓትን ዘካይዳሉ ዘይብለን ዝተረፉ ውሑዳት ኣይኮናን።

ስርዓት ህግዲፍ ኣንጻር ምሁራት ዘካየዶ ወፊራ ኣብ ዓዲ ዝነበረ ክቀውም፡ ኣብ ወጻኢ ዝነበረ ከኣ ዓዲ ክኣቲ ዘየተባብዐ ምኽንያታት ብዙሑኻ እንተኸሰነ ብሕጽር ዝበለ ትካላዊ ኣሰራርሓ ዘይብሉ፡ ባጀትን መሳርሒ ዘይብሉ ልዕሊ ኩሉ ባይታ ነጻነት ዘይብሉ ንሓደ ምሁር ከስርሕ ኣይክእልን። ምሁራት ኣብ ክንዲ ብሞያኦም ምስራሕ ብትእዛዝ ወታሃደራዊ-ዎን ሓለፍቲ ስርሓም ክፍጽሙ ኣይከኣልን፤ ተደላይነት ዘለዎ ፍሪ ውጽኢት ስራሕውን ክርከብ ኣየክእልን።

መላኺ ስርዓት ነታ እንኹም ብዓለም ተፈላጥነት ዝነበራ ኣስመራ ዩኒቨርሲቲ ምዕጻው ንገዛእ ርእሱ እቲ ስርዓት ኣብ ልዕሊ ምሁራት ዘለዎ ንጹር ኣሉታዊ ኣረኣእያ ዘመልክትዮ። ኣብ ዓለምና ተራእዩ ዘይፈልጥ ኣብ ኤርትራ ንብምሉኡም ተመሃሮ ዩኒቨርሲቲ ኣስመራ ብ2001 ምእሳሩ ዓመጽን፡ እገዳ ስነ ፍልጠትን ዕብዮትን ዶ ኣይኮነን።

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዝኣወጀ ቅሉዕን ስቲርን እገዳታት ተጻሒፉን፡ ተገረፍን ዘይውዳእ ኣዘዩ ነዊሕ ምስቲ ዕድመ ስልጣኑ ዝተእሳሰረዮ። ምእንቲዚ ብሕጽር ዝበለ ንመርኣያ ፍልልይ እገዳ እንታይ ምኳኑ ንህዝቢ ንምርዳእ በዚ ምድምዳም ይከኣል።

ዘለኣለማዊ ክብርን ዝኸርን ንሰማእታትና

ዜናን ሓበሬታን ሰዲሀኤ

30 ሕዳር 2018